

1886

Budapest, 1885.

Ötödik évfolyam 18. szám.

Péntek, szeptember 4.

KIADÓHIVATAL:
Budapest, Gyöngyök-utca 9. sz.
Ide ezimzondók az előfizetési
pénzek, hirdetések és nyiltérek.
M megjelenik minden pénteken.
Előfizetési díj:
Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 " — "
Negyedévre 1 " 50 "
Egyes számok 12 krért
Az elárúsító helyeken kaphatók.

NÉP JOG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, VIII., Vas-utca 13. sz.
Ide küldendő a lap szellemi
részét illető minden közlemény.
M megjelenik minden pénteken.
Előfizetési díj:
Egész évre 6 frt — kr.
Félévre 3 " — "
Negyedévre 1 " 50 "
Egyes számok 12 krért
Az elárúsító helyeken kaphatók.

Hogy áll a világ.

Itthon. Hét éve most, hogy Boszniát s a Hercegovinát fegyveres erővel meghódítottuk, hogy ezereknek emberéletébe került a berlini egyezmény ama pontjának Ausztria-Magyarország által való teljesítése, mely szerint mi elvállaltuk „kulturát vinni“ a Balkán felé. A lefolyt hét év alatt rendet csináltak csapataink oda lenn a Száva és Dráva partján, a Narenta mentén egészen a Feketehegyek lábai alá. Az okkupált tartományok belefáradtak a vadregényes forradalomba. A nép ugy látszik, visszatért munkája mellé, a népek ott lenn kényelmesnek találják a mostani rendszert, midőn van egy állami hatalom felettük, mely megoltalmazza őket, mely meghonosítja közöttük a jólét eszközeit, terjeszti a kulturát s intézi a nemzedékek sorsát — helyettük.

A benső politikai események főlészínére többször eljutott már nálunk az annexió kérdése, s úgy látszik legujabb időben olyannyira népszerűvé vált ez, hogy tényleg nem állunk már távol ennek megvalósításától. E lépés történelmi fontossággal bír s komolyan megfontolandó, mert mélyen belevágná a monarchia mindkét államának belső életébe. Legujabban már odáig érlelődött az egész, hogy csak rövid idő kérdését képezi s azt is mondják egész határozottsággal, hogy a pozsegai táborozások legközelebbi ideje alatt egy török küldöttség járul ő Felsege elé, hogy az okkupált terület végleges bekebelezését kérje. Azt is mondják avatottabb körökben, hogy a kremsier i fejedelem-találkozás egyik alkutárgyát képezte volna az annexió, s hogy az orosz kormány ez ellen semmi kifogást nem tett.

Csak nem régen azt mondta Kállay B. boszniai miniszterünk, hogy ő nem tud e dolog felől semmit; ő nem tud semmit, tehát ő nélküle csinálják az egészet? Különben Tisza Kálmán sem tud semmit. Legyünk csak egész nyugodtak. Aligha úgy nem fognak megint tenni, hogy a népképviselőket megkérdezzék nélkül csaknem ujjalagos erőszakkal mondják ki: annektőlünk s a népképviselőre csak ráparancsolják, hogy el kell fogadni! No már ez volna a legkisebb baj, elfogadnának minálunk még külön dolgokat is, mire való volna akkor a jól dresszírozott mameluk hadsereg? Hogy az annexióra hány katona-bandára lesz szükségük, arról a schleppsäbel-generálisok még most nem bírnak tudomással, s ugyancsak rosszul állnak most, mert az csak Andrássy grófnak volt föntartva, hogy egy katona-bandával okkupálja Boszniát! De szerencsés ember az az Andrássy gróf! Csaknem oly szerencsés mint br. Kemény Gábor közlekedésügyi miniszterünk, ki az időjárást is meg tudja jósolni! S mert már br. Kemény em-

lítettük, meg kell itt röviden emlékeznünk Ordódy Párol is, ki augusztus 26-án Ischlben meghalt. Ő volt az a miniszter, a ki az osztrák államvasutttársaságot osztrák-magyarra kettéválasztotta, ő volt az, ki Hieronymi Károly államtitkár kezdeményezésére e valóban nagy tettet véghez vitte, s megalkotta azt a nevezetes egyezséget az osztr. magy. államvasutttal, mely korszakot alkotott a magyar közlekedésügy terén!

Br. Keménynek s Baross államtitkárnak, ezt bátran mondhatjuk, ez nem sikerült volna! Ők

ponta megerednek, ellenséges fejek beverésével végződve! Ausztriában hatalmas mozgalom indult meg a „sörfőzők“ ellen, a kik az olcsó árpa áradaczára egymás közt kimondották s szavukat adták, hogy a sört semmiképp sem adják olcsóbban, sőt kikötötték ezek a sörüzorások, hogy bizonyos mennyiségnél többet egy sörfőzde sem gyárt. Tehát sörös háborúra is készülhetünk.

Németországnak nincs szándékában Spanyolországgal szemben a Karolini szigetek birtokába vétele ügyében tágitani. Bismarck kimutatta, hogy nem cselekedett a nemzetközi megállapodások pontjai ellen, hogy Spanyolország elvesztette jogát a Karolinákra, oly jogot, melynek jóformán soha birtokába sem lépett. A Karolinák nem ismerik a spanyol lobogót, mert ez tényleg ott soha ki nem tüzetett. A mily udvarias, ép oly határozott Bismarck e válasza és Spanyolországnak nem marad egyéb hátra, mint lemondani a Karolinákról, melyek ugysem hoztak neki sem hasznot, sem kárt, mert évek hosszú során át e szigetekkel nem gondolt senki sem.

Franciaországban a választási mozgalmak sokkal kisebb szabásuaknak bizonyulnak, mint milyenekké a kezdet idegessége után válni ígértek. Ennek oka főleg abban keresendő, hogy az idő, mely a választásimozgalmakra számván lett csaknem 10 hét. Ily hosszú időn át a francziák tüelme nem tart el.

Olaszországban a közvélemény az afrikai expedíció balsikerei miatt oly színeket öltött már, hogy a kormány csak nehezen eviczkélheti körül a kellemetlenségeket. Megeshetik az is, hogy a kormány oly lépéseket lesz kénytelen tenni, melyek homlokegyenest ellenkeznek azon lelkesedéssel, a mely akkor uralgott, midőn az afrikai expedíció megkezdett. Több városban petíciók köröztetnek aláírás végett, melyekben a kormány felszólítatik, hogy az afrikai tervekről mondjon le s csapatokat rögtön vonja vissza. A parlamenti gyűlések megkezdése alkalmával e kérdés is szőnyegre fog kerülni, s az ellenzék örül, hogy ily szép szerrel jutott egy alapos okhoz, melyből kiindulva, a kormányt megtámadhatja. Ha a

közvélemény Olaszországban egyszer oly határozottsággal lép fel, akkor a kormány nem is fog egyebet tehetni, mint lemondani a gyarmatosítási álom-képekről!

Braziliában is végvonaglásban fekszik a liberalizmus; Don Pedro császár egy konservatív miniszteriumra bízta az állam ügyeit. — Levirtsaftól ez a liberalizmus mindenütt a világon, elég soká volt ur, elég soká nyomta a népeket. Mikor jön már el hozzánk is a liberalizmusunk vége? Türelem rózsát terem, vagy a mint az épen e napokban 80. születésnapját ünnepeelt Schmerling mondta nagy bölcsen: Várhatunk még! — Az ám!

Majer István püspök.

csak beleültek a hagyatékba! Tehát így is mily szerencsés a mi mostani közlekedésügyi miniszterünk.

Ausztriában a birodalmi gyűlés f. é. szeptember 25-ére lesz összehívva. A mint már eddig alkothattunk magunknak képet, úgy látszik egy néhány ultra-német és ultra-cseh Starcevic is bevonul a görög-izlésű épületbe a burgringen. — Minden párt forró napokra készül. Majd meglátjuk. Különben, hogy mekkora ellenségek a csehek és a cseh-németek, arról tanubizonyoságot tesznek azok az utcaizlő közapórok, melyek csaknem na-

Kevés iskola!

Az iskolaévi kezdete nálunk mindig aggodalmat okoz a szülőknek, a kik tudják, hogy gyermekük beiratása rájuk nézve mennyi kinnal jár.

Csak egyszer kell részt venni egy ily beiratásnál és valóban ez elegendő arra, hogy észlelhessük, mily borzasztó az állapot.

Már az utcán kezdődik a tolongás. Száz apa vagy anya áll itt gyermekével kitéve a nap hevének vagy az esőnek és hiába vár a bemenetre. Az iskola-épület kapuja be van zárva és a portás csak olykor-olykor nyitja ki egy pár protegálnak vagy olyanoknak, kik bemenetüket már nála előbb bejelentették, vagy valami módon biztosítani tudták — míg kint a rendőrség erővel visszatartja a tömeget. — Sikertelenül egy szerencsétlen apának vagy egy magát feláldozó anyának a külső akadályokat legyőzni, benn újabb harcra vár; a lépcsőn, a folyosókon, az előszobában mindenütt igyekeznek egyik a másikat megelőzni — s itt előfordul, — hogy gyengébb testalkatúak néha egy pár napig ki vannak téve a mártírságnak, minthogy a vállakkal, könyökkel vagy ököllel való harcra nincs nekik képesítő s ha végre beérkeznek a beirási terembe azt híven, hogy most elérték céljukat, nagyon gyakran azon rémhírt halhatják: már késő; az osztály már complet, több gyermeket föl venni nem szabad!

Ezen állapotok többé nem tűrhetők — ha nem akarjuk, hogy tanügyünk szabadalma legyen a társaság csak némely osztályának, zsidó osztályának.

Ezen állapotok, melyeket eddig csak a középiskolánál tapasztaltuk, most már a népiskolánál is felszínre jönnek s itt valóban abszurdumnak tekinthetők, mert az iskolakérdésről törvényileg meg van állapítva.

De miként teljesítsék a szülők kötelességüket — ha gyermekeiket az iskolákba fel nem veszik?

Itt látjuk legjobban, hogy kevés az iskola, — túl vagyunk az időn, a melyben iskolalátogatási kényszerrel kellett alkalmaznunk, annyira előrehaladt a civilizáció nálunk is, hogy a legszegényebb is átlátja az iskolalátogatás szükségét és jótéteményét.

Közügyminiszterünk, kinek tagadhatlan sok jó és kitűnő tulajdonai vannak, ezen kérdést nem helyesen fogja fel. Trefort ur rettenetesen fél a művelt proletároktól, és hogy ezek ne szaporodjanak, a mi különben baj is volna, azt kívánja, hogy a nagyobb része az ifjúságnak az iparhoz, a kereskedelemhez forduljon. Ezt támogatják a zsidók különösen, mert a midőn a zsidó gyerekeket tömegesen küldik az iskolákba s elszorítanak abból számos keresztény gyermeket, a zsidó lapok egyre hangoztatják, s éles raffineriával ajánlják, hogy a keresztény szülők ne adják az iskolákba, hanem küldjék iparosnak, teszik pedig ezt azért, mert a tőke nélküli iparosnak a zsidó rabszolgájává kell lennie, míg a szellemi munkás könnyebben emancipálhatja magát az új világhódítóktól s állami, megyei hivatalt vállalhat, melyekből a zsidók kiszorítani akarják a keresztény ifjúságot.

Az igaz ugyan, hogy egy vagyonos iparosnak jobb dolga van, mint egy dolog nélküli ügyvédnek vagy patiens nélküli orvosnak; de az eszköz — a melylyel közokt. miniszterünk ezt elérni óhajtja, nem okos és azért rossz. Nem a tanulást kell nehéztetni, hanem a népet kellőleg felvilágosítani, hogy gyermekeiket mily szakmákra képeztessék ki.

Az iskolalátogatás nálunk illetéktelenül nehéztetik, nem csak a kevés iskola, hanem a méltatlanul megdrágult könyvek által is.

Különös nehézmény azonban a magas tanpénz, mely a népiskolákat látogató gyermekek szüleit s egyáltalában a szegényebb sorsukat nagyon súlyosan terheli.

Más országokban tandíj nem létezik, — s ott más módon fedezik a kiadásokat, mi nálunk mindent elkövetnek, a mi az iskolalátogatást nehezíti.

Mi Magyarországon legkevésbé sem reményelhetjük, hogy a népművelődés oly rögtöni elterjedést nyerjen és legkevésbé kell félnünk a művelt proletárságtól. Tehát több iskolát s oly rendszabályokat, melyek megátolják azt, hogy a zsidó urfiak előtolják magukat s kiszorítsák a keresztény szülők keresztény hitben felnövő gyermekeit.

SZAPULÓ.**Francia barátaink.**

Habár napirenden volt is a francziák látogatása, a „Népjog” egy pillanatig sem tévesztette volt szem elől: „hogy az, mit a 40 ideándult francziával egy mindenütt jelenlevő, nevét mindenütt odafrkántó klikk üzött, nem hozhat jót reánk.” Röviden emlékeztünk meg francia vendégeinkről, szívesen láttuk őket, mint a magyarok vendégeit. Eyni elég volt. Hogy mennyire volt nekünk igazunk, mennyire helyesen láttuk s fogtuk fel a vendéglátást, azt bizonyítják azok a lapok maguk, melyek nem restelték ad notam venni: vajjon hány zsebkendőt váltott Lesseps egy héten!

A francziák visszatértek hazájukba és mit kell tapasztalunk? A párisi lapok vagy hallgatnak, vagy ócsárolnak bennünket magyarokat! Egy itt érhető okokból nem közölhető cikkben, a párisi, nagy elterjedésnek örvendő lap a „Mot d'Ordre” azt mondja többek közt, hogy: „A prostitúció Magyarországon állami intézmény”. Amde ez még csak megjárja a többi sértésekkel szemben, melyeket az a francia lap, a híres újságíró s köztünk volt Lermína úr tollából közöl. Ő megtámadja a magyar nőt, nem ismeri fel bennünk az erény, a becsület jellemvonásait, egyáltalán oly képet nyújt Magyarországról, mely első olvasásra megdöbbenett — visszatartott!

Hát ez legyen a lovagias francia nemzet? Ilyen képviselet járunk nálunk, talán aljas zsidó újságszerkesztők, kik a magyar nemzet becsületét gáznak, kik hazudnak és gúnyoskodnak, megsértenek és aljasítanak bennünket?

Nekünk az első pillanattól fogva nem igen akart kedvünk lenni az egész históriára — s ime itt vannak vendégszeretettünk aratott gyümölcsei!

Nem akarjuk az egész francia nemzetet néhány aljas zsidó lélek végett elítélni, ez távol legyen tőlünk — de igenis ki kell keltnünk azok ellen, kik az esemény előterébe tolták magukat, kik csak hogy mennél többször álljon ott a nevük, vezéreké lettek, kik a champagnei bortól ittasan a francia republikánus eszavot mint félisteneket imádták s tömjéneztek, kik ezekkel pokoláltak, egyik bankettől a másikra siettek, kik lángoló hazafiasságuk sugallatában a francia vendégekkel nem ismertették meg a magyar tudományos akadémiát; nem mutatták be nekik a nemzet Kori feussait, hanem igenis, elvezették őket a király-utcai Sänge rei-okba, Blaue Katzba, Flora terembe s a prostitúció fészkeibe! Ezek a mi uraink, a francziákat vezető bizottság tagjai éjjeli bakhamálják mellett azt a hitet ebresztették a francia vendégekben, hogy nálunk a prostitúció nemzeti intézmény! Ezeket az urakat kérdezzük meg nem pirulnak-e azon, hogy propagandájuknak az országban csak az a fogantatja lett, hogy ime a francziák hazatérve, hazájukban tollat ragadnak, — tollat, hogy százezreknek hirdessék a magyar nők becsületlen voltát, aljas erkölestelenségét!

A francziák eljöttek, velük Türr tábornok is, hogy meggyőződjenek haladásunkról, hogy megtekintsék hazánkat, hogy lássák mié lettünk! Visszamentek s nem írnak sem a kiállításról, sem intézményeinkről, sem haladásunkról, hanem — mert nem láttak egyebet — írnak éjjeli kiesapongások emlékei folytán támadott, a becsület magyar társadalomra bélyeget nyomó erkölestelenségekről!

De miről is írjanak, ha nem láttak mást, mint éjjeli kiesapongásokat s nem voltak másutt — nagyjában véve — mint Budapestben éjjel!

És most kiütrött a szeg a zsákból! Ott van a „Mot d'Ordre” gyalázó cikke, ott van a többieknek hallgatása!

Talán elég ez annak a bizonyos Pulszky klikknek? Talán tanulhat az a nemzeti sokatiró öreg napjaira mást is, mint újságokba naponta zsold munkát végezni, talán apai kancsuka alá veszi fiait, vagy egy asztal mellé ül velük hogy az események fölött gondolkodóba esve, fölteszi magában, hogy nem megy többet a „Blaue Katz”-ba s hogy megtölti fiacskáinak is az éjjelisést! Talán! Talán!

A német szóbeszéd azt mondja: Alter schültzt vor Thor heit nicht!

Jókora a fricska, mit Pholszkyék kaptak, elvárjuk, hogy vi-szavonulnak valahára s megtanulnak francziákkal banni! X. Y. Z.

A zsidók Algirban.

A zsidókérdés, dacára hogy annak egynemely körök különösen hazánkban szünetelését szeretik hirdetni, nemcsak ében van, de mind szélesebb körökben, s nem egyszer a zsidókra nézve elég vésthozólag — habár megérdemletten is — nyilvánul, mert azt a szükség szülvé, a szükség tartja fenn s a szükség fogja diadalra is vezetni. Újabbban Algirban üldözik a zsidókat; érdekes, a mit erről

egy párisi levélben olvastunk, annál érdekesebb pedig, mert írója távol áll minden antiszemita mozgalomtól. A tudósítás így hangzik:

Algirból zsidóüldözés híre érkezik. Már ez évi június hóban érkeztek ily jelentések, de akkor a hatóságok erélye elnyomta a mozgalmat, most azonban újra, s mint a lapok is hirdetik, nagyobb fokban tört ki a támadás, ezt erősíti az is, hogy az algiri zsidók küldöttsége jár Párisban, segélyt s oltalmat kérve a kormánytól.

A zsidók követelései önmagokban tekintve méltányosak, panaszai alaposak; mert a törvény oltalmához ép oly joguk van mint a francziáknak. A nemzeti védelem kormánya tagjának, Cremieuxnek unszolásaira egyenjogositotta az algiri zsidókat, adván nekik teljes polgári és politikai jogokat. A köztársaság e jogtól meg nem foszthatja őket, különösen nem a mai köztársaság, mely nem ismer államvallást, s a melyben mindenki lehet keresztény, zsidó, mohamedán, vagy istentagadó, a mint neki tetszik.

Más kérdés azonban az, vajjon a zsidók egyenjogosítása nem volt-e nagy politikai hiba. Mert egyrészt az arabok hason joggal nem bírnak, — Cremieux ur emberszeretete idáig nem terjedt — másrészt az arab leirhatatlan undorral tekint a zsidóra, az tehát, hogy az általa megvetett faj több joggal bír nálánál, folyton nagymérvű ingerültségben tartja, mely ingerültség koronként vad üldözésben nyilvánul.

Eltekintve ettől, van a képnek még egy másik általános oldala, melynek érintését azonban a zsidók s barátaik gondosan kerülnek. Akarja vagy mondhatja valaki, hogy a zsidók hiba nélküliek? Bizonyosan nem. Itt azonban megjegyzendő, hogy a zsidók hibái sokkal kevesebbet ártanak önmaguknak, mint környezetüknek. A míg tehát valamely néphez való számarányuk csekély gonosz befolyásuk nem igen vehető észre, a mint azonban az arány növekedik, s ennek folytán a lakosság Juda gyermekeinek megmetelyező befolyása folytán szenved, természetesen előbb vagy utóbb mozgalom indul ellenük. A nép fellázad a zsidó uralom ellen, persze hogy ezek sietnek azután az egyenlőség s testvériség szent jelszavait kiáltozni, melyeket hatalmuk tudatában ugyancsak elfelejtettek.

Talán — hogy többet ne mondjunk — e hatalmukkal Algirban is visszaéltek úgy mint ezt cselekszik Orosz-, Lengyel- s Magyarországon, s így természetesen önmaguk hibája folytán következett be üldöztetésük, melyet helyeselni ugyan nincs szándékunk, de melyet meg tudunk érteni, hisz a történelem is eléggé tanítja — s ezért nem is kell az ő testamentumi időkre visszamennünk — hogy a zsidók nem sokszor voltak a felingerelt nép dühének teljesen ártatlan áldozatai.

KÉPÜNKHÖZ.

Örvendünk, hogy mai számunkban egy oly férfi arezképet mutathatjuk be olvasóinknak, ki életének eddig lefolyt számos éveire meglegedéssel tekinthet vissza, azon öntudatban, hogy isten és ember iránti kötelességeit hűen teljesítette. Májer István, írói néven István bácsi, esztergomi áldozár, született 1813. augusztus 15-én Mocsonokon Nyitra megyében. Első iskoláit Esztergomban végezte, azután esztergomme gyei papnövendék lett. 1835-ben Pesten a törvényt tanulta s egy évvel rá pappá szenteltetvén, az egyetemi templomban tartá első miséaldozatját. 1842-ben az Esztergomban fölláított mesterképző intézet tanárává nevezetett ki, majd 1849-bez a pesti egyetemhez a felső neveléstan helyettes tanárává választott s erre a pestvárosi összes reál és elemi iskolák igazgatójává nevezetett ki. Mint István bácsi jó bírnévű író, ki szellemének fonékelt ihletével, kedélyének tisztaságával, lángoló haza szeretetével, szívének mélységével és egyszerűségével megnyer mindenkít s hatni tud mindenkire. Most folynak az előkészületek István bácsi ötven éves jubileuma méltó megünneplése céljából s valószínűleg még e hónapban óváczióink tárgya lesz az ünneplés. Nekünk csak egy kérésünk van az ezek urához, adjon István bácsinak még sok esztendőre s földön való munkálkodásra és adjon hazánkban csupa oly szellemű és fonékelt gondolkozó u lelképszert, mint Májer István!

H I R E K.**A magyar kath. egyház gyásza.**

A szatmári káptalan nagyprépostja Smoczér Ignác címz. püspök, tegnapi, szept. 1-én, reggel meghalt. Az elhunyt főpap valódi díszbe volt a magyar klerusnak, mint ilyet nagy tisztelet környékezte. 1812-ben született Szatmármegyében Sándorfaluban. Pályája végeztével Mező Petriben volt segédlelkész, majd a szatmári papnövelde tanulmányi felügyelő

lett, később Lázárba lelkésznek nevezték ki. 1841-ben az ungvári főgymnáziumhoz exhortatorrá és a szonoklattan tanárává nevezték ki, és a közügyek iránt viselt élénk érdeklődésénél fogva csakhamar megyei táblabírónak választották, és 1848-ban nagybányai plébánosra lett. Mint ilyen 20 esztendőig működött, s ez idő alatt, ugy egyháza érdekében, mint társadalmi téren nagy tevékenységet fejtett ki. A Nádasdy Ferencz gróf kalocsai érsek által hirdetett magyar egyházi nemzeti zsinatra a szatmár-egyházmegegyei tanácskozányba 1848. szept. 9-11-én képviselőül ő választott meg. — 1867-ben Sz.-Péter és Pál apostolok tizennyolcz-százados ünnepélyénél Rómában a sz. atyanál történt fogadtatása alkalmával adta át a magyarok albumát, a melyben majd egy millió kath. magyar neve volt beírva. 1857-ben a nagybányai kerület esperesévé nevezték ki. 1859-ben kapta a koppani préposti czimet. 1867. szept. 21. Bíró László püspök, érdemei elismerésül a szatmári székesegyházi káptalanhoz iskolás kanonokká nevezte ki. Nagybánya közönsége ekkor díszpolgárrá választotta. Azóta Szatmáron lakott. 1868. jan. 9-én tartotta székhelyét s 1880. nov. 3-án nagyprépost lett. Áldozásának 50 éves jubileumát ez év május 16-án ünnepelte meg.

Dr. Nendtvich Károly Kossuthnál. Dr. Nendtvich Károly orsz. képviselő a napokban tért haza olaszországi utazásából; az ősz tudós Kossuthot is meglátogatta, mint egykori tanítványát. Kossuth igen szívélyesen fogadta és hosszasan beszélgetett vele hazánk jelenlegi helyzetéről, s a szabadságharcot megelőző évek mozgalmairól. Kossuth a legjobb egészségben van s a nyár folyamán az Alpek közé tett kirándulásai teljesen megedzettek, úgy hogy az évek súlyát alig lehet látni rajta.

Képviselői beszámoló beszédeit tartotta, mint benünket tudósítanak, máj 16-17-én Herteleny Ferencz a marczali (Somogy) kerület ellenzéki képviselője. Egy nagy körutban meglátogatta egész választó kerületét s mindenütt híven esztergálta a kormány magatartását s nemzetgazdaságunk sz. moru helyzetét. A választók mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták s különösen szép számmal jelentek meg Kéthely, Csákány, Nemes-Vid, Nemes-Déd, Tapsony, Szakácsi, Sámsony és Szt György községekben. A nép egyszemélyek által mindent az ő hajának adott kifejezésre, a mit Tapsonyban egy polgármester, Radonics Márton a következő szavakban fejezett ki: „Nem kívánjuk mi, hogy adót ne kelljen fizetni, nem kívánunk mi sem gyöngyöt, sem gyémántot, csak jó piacot termékeinknek“. E szavakat lelkes éljenés követte, hiszen a nép szívvel fakadtak azok. Ime az egyszerű földműves is meglátja a kormány legnagyobb mulasztását, hogy utját vágja a külföldi versenyésűeknek. (Feltűnő, hogy t. tudósítók, kiről tudjuk, hogy a zsidókat nem valami túlságosan szeretik, arról hallgat vajjon a képviselő ur elmondotta e, hogy közgazdasági nyomorúságos viszonyainknak nemcsak a kormány, de a zsidók is okai? úgy tudjuk, hogy megválasztatása nagy részben a zsidó-kérdésnek tulajdonítható.)

Antiszemiták a templomban. Mert hát kire szólana másra a következő hír, melyet a zsidó lapok közölnek: A dohány utczai zsidó templomban már régebbi idő óta vakmerő tolvajbanda üzi garázdálkodásait, melynek tagjai az isteni tisztelet alatt működnek. Mint ájtatos hívők állnak be a padokba; álkulcsal kinyitják egyik vagy másik ülés szekrényét, a fehér átvétet magukra öltik s a szekrényben lévő imakönyvekből imádkoznak. Mikor az istentiszteletnek vége van, eltávoznak, de az imakönyveket és a szertartási talárt is magukkal viszik, mintha sajátjuk volna. Ily esetek az utóbbi idő alatt sűrűn ismétlődtek, a nélkül, hogy a templomfelügyelőknek sikerült volna a tetteseknek nyomára jutni, mivel a felügyelők 1600 ülésnek tulajdonosait nem ismerhetik s így a tulajdonosok távollétében bárki kinyithatja a fiókot, ha hozzá kulcsa van, a nélkül, hogy ez valakinek feltűnnék; hogy az a vakmerő tolvajbanda, csak antiszemitékből állhat, arról szentül meg vannak az Abelek győződve, s éppen azért roppantul félnek a templomba menni. A mámele otthon nagyon megintja a táit, hogy vigyázzon magára, ha lemegy a templomba! Szegény antiszemiték! Már eddig jöttetek! De azért mégis azt mondók vagyunk: bárcsak ellopna valaki valamennyi templmit — de zsidó stól!

Mit tud a párisi „Figaro“. A csütörtöki reggeli kiadásban a párisi „Figaro“ című lap azt írja, hogy „a hadgyakorlati tér Prága mellett nincsen nagyon távol a magyar határtól (pas trop éloigné). A kitűnő hadi tudósító ebből még azt következteti, hogy „a magyarok ellenszerve a katonaság irányában könnyen átszivaroghat e szerint Prága környékére is“; mindamellett beismeri a tudósító, hogy „még az eddig el nem fordul, mert Prágában és annak környékén az „osztrák“ katonaságot igen szeretik, annyira, hogy a katonák kedvéért valamennyi tokaji boros üvegeket fölhozzák a pinczékbe“. Valószínűleg a „tokaji“ is olyan szapor Prágában, mert ez Magyarország határán fekszik, hogy a katonákat „tokaji“ borral traktálják! Ilyeneket ír egy „híres“ franczia lap!

A huszárság jubileuma. Már ez is aztán valódi jubileum. Tudvalevő, hogy huszárok már a mohácsi vész előtt, az önálló magyar királyok alatt voltak s a Habsburg ház uralma idején már 1547-ben a mühlbergi csatában is szerepeltek. A legelső szabályszerűen szervezett huszárezred azonban Lipót császár és király alatt 1688-ban alakult és tulajdonosa gróf Czobor tábornok-strá-

zsámer lett. Ez az ezred maig is fenáll s most mint a 8-ik huszárezred, a herczeg Lichtenstein nevével viseli. Három év múlva lesz fennállásának kétszázados évfordulója s tényleges és tartalékos huszártisztek közt eszmecsere foly, hogy ez évfordulót ünnepélyesen üljék meg. Az ősi nagy hadgyakorlatok alkalmával akarnak tüzetesebb értekezletet tartani s az ügy vezetésére gr. Pejacevics lovassági tábornokot kéri fel.

Egy millió pénzbírság. Most, mikor a handlé is jubilál, ha huszonöt keresztényt megcsalt, alkalma volna állami rendőrségünknek is, hogy jubileumot tartson, mert betellett a pénzbírságok milliója. Bizonyára nagy összeg, ha meggondoljuk, hogy e pénzek az államrendőrség szervezése, azaz 1880. óta folytak be. A pénzbírságok a m. kir. állami pénztárnál kezeltek s az illető pénztáros tekintettel arra, hogy a milliódik forint befolyt, nagy elismerési díjban részesítettet. Ha tekintetbe vesszük, hogy mily csekély összegekből állanak az egyes kirótt bírságok, akkor bizonyára csodálkozunk kell a magas összegben. Hány egyén bírságot tartott meg ittasság miatt, és hány éjjeli kávé s miatt, mert a zárórát túllépte, vagy mert jogtalanul muzsikáltatott. Hány szolgáló volt kénytelen fillérjével hozzájárulni a bírságok összegéhez, hogy az immár egy milliót ért el; notabene öt év lefolyta alatt. Egy erre vonatkozó statisztikai kimutatás nem volna érdektelen. A pénzbírságok cím alatt behajtott összegek a jelenkor eszméinek megfelelő fogházak építésére vannak szánya. Azt sem volna azután érdektelen megtudni, hány csaló zsidó atyafi nyer biztos hajlékot ezekben?

— Hogy bannak el az antiszemitékkel? Két vasuti tiszt egy fürdőhely állomásán alkalmazva, az antiszemiték elveit hangoztatták. A zsidók panaszt adtak be az igazgatósághoz, a mely a zsidók kedvében járván, a két hivatalnokot oly állomásra tette, a hol csaknem kiválóan zsidókkal kell közlekedniük! Csak tovább így s az antiszemitizmus rövid idő múlva a lehető legnagyobb mérvet is el fogja érni!

— Zsidóhál kálvinista presbyter ?! Midőn először hallottuk ama hírt, hogy a csegei református egyház presbiterai közé egy zsidót választott, oly különösnek és hihetetlennek látszott az előttünk, hogy nem is tartottuk érdemesnek felemlíteni. Nem hittük, hogy lehessen oly szolgalelkű keresztény egyház, a ki saját vallásából ily nemtelen gúnyt tudjon és merjen űzni. Most azonban mint kétségtelen tény áll előttünk ez az aljas komédia, mivel a debreczeni egyházmegye augusztus havi közgyűlése e választást megsemmisítette; tehát tény, hogy a csegei kálvinisták megalázták egy gaz zsidó miatt saját vallásukat, de leginkább magukat. Mit meg nem érünk még a híres kálvinista Tisza uralkodása alatt?!

— Ne menj a zsidóhoz. A kesztölczi plébánia épületén átalakítások eszközöltetvén, a plébánosnak a házból ki kellett vonulni. A faluban egy ház van, melyben megfelelő lakást találhatott s mely több árva tulajdonát képezi de Stern Márk zsidó által bérelve van. A plébános midőn átköltözött nem gondolt arra, hogy a zsidóval szerződést kössön s nem is tartotta szükségesnek, azt vélvén, hogy midőn a zsidó bérlő az egész házért évente 72 frtot fizet, ő csak nem fizethet sokat arra a két hónapra, melyre igénybe volt veendő a zsidó uraság szivességét. Am a zsidó nagy városian számította a lakbért, éppen felét követelvén két hónapra annak az egész összegnek a két szobáért, a mit ő egész évre fizet! Ne menj a zsidóhoz!

— Hamis mérleg. Bilom István zseri gazda, jól megmászalt hat mm. buzával beállított a nyitrai gabnavásárra s Rosenzweig Mór meg is vette az eslegést tőle 7 frtjával, a zsidó mérleg azonban nevezetes fogyatkozást fűdött fel az áruba s a becsületes vásárló 42 frt helyett 36 frttal törülte ki szemét a hüledező parasztnak, ki a dolgot a helybeli járásbíróhoz elé vivén — Rosenzweig — jó hírneve megóvása végett megadta Bilomnak a hiányzó 6 frtot s parasztunk nem is firtatta tovább a dolgot. Mokoényi városi rendőr-örmeester azonban igen érdeklődően a talány megfejtése iránt — Rosenzweig üzletében kereste annak nyitját; s a becsületes üzletembert éppen akkor lepte meg midőn bizonyos túlsúlyos kilogrammok eltüntetésével mohón foglalatokodott, a konyhától pedig hozta az igazságot, melyeket — a kétféle mérték között megzavarodott egyszemély helyreállítása céljából — 10 frt nyolcattal megtöltve helyezte a rendőr kezébe, ki aztán úgy segített magán zavarában, hogy a kétféle súlyt és pénzt a városi kapitánynak adta át jelentés kíséretében, honnét megint iziben vándorolnak a fenyítő bírósághoz, hogy alaposan kiderüljön: hol van Rosenzweig oraságnak az általa annyira hangsúlyozott becsülete. Piczegeporsz! — (E. K.)

Házalás a becsületért. Spitzer Dolfi Szöllösn házról-házra járva hordoztatott egy bizonyítványt, melyben arról van szó, hogy ő mint kereskedő az eladásnál és mérésnél mindig — pontos volt. És talált is olyanokat kik aláírták. No de a mai világban ez sem olyan csoda, csak-hogy a szöllösiek azt is mondják, hogy ebben a házalásban van egy rakás szemtelenség is. Abban már igazuk van.

— A kőszegi rabbi. Arról értesítenek, hogy a kőszegi rabbiben nemzetiül szónokol. Persze ez a rabbi daczára, hogy magyar levegőt szí és magyar kenyeret eszik, méltóságán alól tartja a barbár magyar nyelv elsajátítását.

— A filoxera szaporodása. Beregmegyében 50 évvel ezelőtt 4076 zsidó volt, ma van 18,539. Beregszász ugyanaz időben birt 254 zsidóval, ma találunk ott 2000-et.

— RÖVID HIREK. Az osztr. magy. államvasút nappali gyorsvonatával Bécs és Budapest között pár nap óta egy a legnagyobb kényelemmel berendezett ebédlo-kocsi közlekedik. — **Diószegi Lajos** Szilágy megyének 24 éven keresztül osztatlan tiszteletben állott tisztí főügyésze élte 70. évében augusztus 24-én meghalt. — **Ordódy Pál** augusztus 30-án nagy fényvel és részvétellel temettetett el Bagotán. — **Rezső trónörökös** jövő hó 10—15-ike táján utazik Gömörbe szarvasvadászatra Koburg-Kotány herczeg birtokán. — **A mohácsi vésznapot** f. é. augusztus 29-én, mint minden évben, szép számú közönség jelenlétében megüzték. — **Matilekovic Ignác**, az államtitkár atyja, vizsgálóbíró a bpesti büntetőtörvényszéknél körvényt adott be nyugdíjaztatása iránt. Kérelmét az érdemes bírónak több mint 40 évi államtisztogatás után teljesíteni fogják. — **Leányrablás.** N. Bees-keréken egy Milano y Józsa nevű szerelmes legény társai segítségével elrabolta a tőle idegenkedő szive ideálját Vlah Julicát. Écskán elfogták a középkorba való lovagot. — **Nagy tüzvész** volt a napokban Szeperden Zalamegyében. A ház igen nagy. — **A költő hamvai.** Anyos Pál hamvait a ferenczrendiek veszprémi sirboltjából átszállították a köztemetőbe, a hol díszes emlékkövet állítanak sirja fölé. — **Csaszlai csehek** mintegy 300-an jöttek 1-én Budapestre a kiállítás megtekintésére. — **Csödöt mondott** Spiller Dávid budapesti zsidó terménykereskedő, adóssága 130,000 frt, vagyona nem űti meg a 40,000-et! — **Sauer Mór** zsidó utazó ügynöknek volt annyi mérésége — szerencsétlen szerelem okából — magát agyondurrantani. — **A földvári plébános** felsőbüki Nagy János apát vasárnap mondotta arany-miséjét s hívei ez alkalomból óvázciókban részesítették. — **Ludassi Gans Móricz** zsidó újságíró hirtelen halállal ment Ábrahám ölébe három nap előtt. Most nagy gyászgezezt csapnak kampós orru hátramaradtjait.

Nemzeti ünnepünk.

Kolozsvár, szeptember 1.

Nemzeti ünnepnek mondom, mert az volt. Az erdélyrészi magyar kulturegylet alakuló közgyűlése volt s ez oly epochális esemény az erdélyi életre, hogy egész Magyarországra is ünnepi jelleggel bír. Ennek a kulturegyletnek feladata, az ország legszélsőbb határán a magyar nemzeti szellemnek biztos erődöt állítani s e szellemet terjeszteni a felvilágosodás, a nemzeti érzelem segélyével s megnyerni a magyar nemzettel barátságatlan lábón álló nemzetiségeket a magyar szellem részére, s egyuttal megakadályozni azon veszélyes propagandát, mely ott Erdélyben a népek szívét eddig elidegenítette hazájától.

S a mily békés ez egylet tendenciája, ép oly békések az eszközeik, melyekkel célhoz jutni kíván. Nem támadás, hanem védelem a feladat. Nem sikra szállani egyes nemzetiségek ellen, nem meggátolni a nemzetiségek fejlődését s elnyomni szokásaikat, hanem igen is meg nem tűzni tovább azt, hogy Erdélyben a magyar szellem ellen irányzott kiirtási szándék keresztülvitessék. Ez egylet célja visszanyerni a már eddig elvesztett vidékeket, terjeszteni a magyar nyelvet és kulturát. Ez éppen oly jogos, mint hazafias törekvés, melyből az elismerést senki meg nem tagadhatja.

„Az erdélyi nemzetiségeknek meg kell győződniek egy ezredéves mult tanulságán, hogy e hazának államalkotó és államfentartó eleme a nemzetiségeket tiszteletben tartja. Meg fognak győződni, hogy a faji egység éppen nem felteletele az egységes hazaszeretethek!“

E szavakat mondotta Dr. Haller a közgyűlés megnyitása alkalmával s e néhány szó jobban jellemzi az egylet tendenciáját, mint bármi hosszás fejtegetés. A közgyűlés lefolyása megható volt, az egylet végleges megalakulása forduló pontot képez az erdélyrészi magyarság történetében.

A közgyűlésen elővett választások, melyektől az egylet jövője függ, mind egyhangulag ellenmondás nélkül, lelkeseljenek közt mentek végbe s levellem befejezésekként ide igtatom az eredményt.

Tiszteleti elnök: Kun Kocsárd gróf, elnök: Bethlen Gábor gróf; alelnökök: Haller Károly Kolozsvár polgármestere, Bánffy Ádám báró nagybirtokos, ifjabb Teleky Domokos gróf képviselő, Bartha Miklós képviselő, a mozgalom megindítója; az igazgató választmány tagjai: Bánffy Zoltán báró, Benigni Sámuel nagyiparos, Concha Cyözö, Felméri Lajos, Hege-düs István, Jenei Viktor, Szász Béla egyetemi tanárok, Dániel Gábor főispán, Eszterházy Kálmán gróf, a kolozsvári színház intendánsa, Ferencz József unitárius püspök, Gaál Domokos, Horváth László, Koos Ferencz, Moldován Gergely tanfelügyelő, Haller Jenő gróf, Jósika Lajos báró, Kiss Károly, Kornis Viktor gróf, Kovács Ödön, Lönhardt Ferencz erdélyi római katolikus püspök, Nagy Béla pénzügyi igazgató, Polcz Rezső ügyvéd, Siegmund Dezső, Ugron Gábor képviselők, Szarvassy György, az államvasutak kolozsvári üzlet-

vezetője, Szász Domokos erdélyi református püspök, Szoboszlay Károly, Teleki Gusztáv gróf, Török Bertalan, Weiss József ügyvéd, Wesselényi Miklós báró és Zeyk József. Ezen kívül tagja a választmánynak az egyesület minden alapító tagja, összesen valami hatszázán.

A közgyűlés, a mely augusztus 31-én délelőtt 1/2 11 órakor vette kezdetét délután 1/2 2 órakor lelkes éljenzés közt véget ért, mire 2 órakor a lövőház termében lakomára gyűltek össze ugyanazok, kik e közgyűlésen jelen voltak, szám szerint vagy 240-en. A vendégek azzal a benyomással hagyják el Kolozsvárt, hogy az ünnep külsőségei minden készülődés dacára is gyönyörűen sikerült, de az alakuló gyűlés méltó volt nagy fontosságához s hogy az egylet ügyei olyan kezekre vannak bízva, melyek a sikert biztosítják!

Adjá az ég!

K. J.

VIDÉK.

S.-Endréd, aug. 28-án.

Hatását érezzük a zsidó uzsorának, a mely különféle alakban és módon pusztította és pusztítja a keresztény magyar társadalmat. A zsidók által előidézett termény-árak nyomott helyzete szintén egyik pusztítási eszköz a zsidóság kezében, a melyet a zsidó pénzhatalom tart karjai között.

Ezt tapasztalásból tudjuk, mert valahányszor valamelyik kereskedő 10-20 krral drágábban veszi meg a gabonát a goj termelőtől, a többiek reá rontanak s csaknem széttépiük, hogy miért mert többet adni érte. Ilyen jelenetet hallottam saját füleimmel a közeli Siófokon, midőn a zsidó düh egymás ellen féktelenkedett a fals üzlet miatt. Tehát mégis a zsidó az oka a nyomott gabona-áraknak, hogy nagyobb legyen a rebach és rongyosabb a goj! A zsidó pénz-spekuláció a pénzt összeharásolja s csakis annyit hoz forgalomba, ami reá nézve okvetlen szükséges; ez által a pénzforgalom megcsökken a termelő hátrányára — mert tudvalevőleg e miatt a termelő terményén nem tud túl adni, ha pedig túl ad, nevetséges alacsony áron. Például mikor a szín árpa Budapesten kel 9 forint; nálunk, vagyis Siófokon veszi a zsidó a sörnek való szín árpát 6 frton, egész 6 frt 80 krig, stb.

Miből fedezhetné ilyen fordított viszony között a termelő szükségletét?! Hisz a mostani termés viszonyok mellett a termelőnek magának sincs annyiban, mennyit érte kap.

A mit azonban a keresztény társadalom fogyaszt, tehát a zsidótól vesz, péld. lisztet, vagy bolt- és korcsnabelit, az drága és elég rossz, egészségtelen, olyannyira, hogy nemis kell behurcolni a kolerát, ezen anyagok magukban rejtik a kóros csirákat, a bacillusokat, melyek ha nem is tömegesen, folyton szaporítják a halandók számát.

Ehhez járul azon balesetek száma, melyek a zsidó géptulajdonosok hanyag óvintézkedése folytán majd minden évben ismétlődnek, a gabona-éséplési idején alatt.

Szükséges volna, hogy a zsidókkal szemben szigorúbb hatósági ellenőrzés gyakoroltassék.

Szükséges volna továbbá, hogy a zsidó pénzhatalom ama veszélyes működése él akadály gördítettessék; e célból, vagyis a zsidó pénzhatalom megtörésére igen egészséges és gyakorlati eszmét láttunk megvillanni a budapesti gazdasági egyesület indítványában, melyről a „Népjog“ mult számában volt szó.

Eképpen megadtnék az alkalom a kisbirtokos osztálynak is, hogy terményeit megbízható piacra szállíthassa; nem pedig mint ma, kénytelen zsidó piacra szállítani s adni úgy, miképpen veszi a zsidó. — Az országos közraktárak — elevátor — melyekkel a zsidók oly zajt csapnak, csak a nagyobb birtokos osztály érdekeit mozdtítják elő; az ország nagyrészét tevő kisbirtokos, földműves osztály azokat nem veheti igénybe; a mennyiben minimális készletül 400 mm. tekintetik.

Ha 50 vagy 100 mm. val lehetne a gazdának a közraktárak előnyeit igénybe venni, akkor nem volna mi kívánni való sem; de a mostani magas követelmények miatt igen.

A budapesti gazdasági egyesület életrevaló indítványának megtestesítését, életre kelését gazdaságunk eber figyelemmel várja s amint életre kél, — tömegesen is fogja igénybe venni.

A lefolyt napok természeti háború és viharral váltakozva mentek feledékenységbe! a szomszédos községeket az óriási jégeső és zápor csaknem tönkre tette. Bor tehát kevés lesz! Nálunk ezen viharos napokat egy tinóval fizették meg, a mennyiben ezt a villám lesujtván, egyéb következménye határunkra nem volt.

A zsidó dakter egészséges; csak a goj kliensek gyögyulnak nehezen. Különb azok választották, a kik kezelése alá kerülnek; ha választásuk jobbra nem terjedt: Isten éltesse a dakter urat választóival együtt! Csak azután a választói alul ki ne szedje a gyékényt.

S. L.

A KIÁLLÍTÁSROL.

Az elődők művészete.

A modern kiállítások kétféle irányban iparkodnak haladni. Először: minden, valamire igényt tartható kiállítás igyekszik fölmutatni, hogy a népek bizonyos időben mi kiváló és tökéleteset teremtettek. Ez irány a statisztikai. Másodszor: minden kiállításnak meg van az ambíciója föl-tüntetni, hogy mily eredményekkel és mily erővel haladnak a népek a tökéletesedés örökké tartó pályáján. Ez irány a történeti. A kiállítások e szerint nemcsak azt mutatják, hogy bizonyos időközben mit értünk el, hanem azt is, hogy mennyivel többet és jobbat vagyunk képesek előállítani most, mint azelőtt.

A minden kiállításnál föllelhető történelmi elem föltételez egy visszatekintő mű- és ipar-osztályt azaz olyat, a mely a szép iránti érzést, az ásthetikai inspirációt, úgy a mint az a letűnt nemzedékeknél uralgott röviden összegzi.

Vessünk egy pillantást a mi kiállításunkban a történelmi művészetre, a mint ez a műcsarnok hosszú folyosóján látható és nem fogunk eléggé csodálkozhatni azon magas tökéletességi fok felett, a melyen mi ezt találjuk. Vannak itt: gyönyörű öt v ö s m ű v e k, melyeknek minden egyes darabja remek munka, — gobelinek utánozhatlan finomságú szövésük vagy kötésükkel s pompás színgazdságukkal, — török vagy persa ima-szőnyegegek, melyeket az egyre hátráló islam tengere gyöngyökként hagy hátra a partokon, melyek azelőtt ily remekkel voltak borítva.

Erdélyben templomokban, vagy magán birtokban találjuk e nem nagy szönyegeket, melyek szépség, színeik intenzitása és összhangzatossága, valamint a rajz eleganciája tekintetében mindent fölülmulnak, a mit a mi századunk műgyakorlata e tekintetben fölmutatni bír.

Különösen érdekes a keramiai gyűjtemény. Czobor Béla fiatal tudósunk fáradozásának sikerült e régi remekeket templomokban, zárdákban, kastélyokban, muzeumokban s magángyűjteményekben újból fölfedezni, összegyűjteni s az országos kiállításra hozni.

A magyar fayenceok a 17. és 18. századból, melyeket itt látunk, a gyűjtemény legérdekesebb s legtanulmányosabb részét képezik. A mi iparmuzeumnak nagybecsű kollektiója mégis csak muzeumi gyűjtemény, de hozzá csak a 18. századból való fayence művek fordulnak ott elő Mária Terézia s közvetlen utódjai idejéből. Az ez előtti idő az iparmuzeumban nincs képviselve. A mióta az országos kiállítási gyűjteményt láttuk, azóta az iparmuzeumi gyűjtemény, valamint az összes magyar keramiai művészet felett véleményünk tetemesen megváltozott. A kiállításban csaknem csupa magyar feliratokat találunk hiteles adatokkal. A tálak, korsók és gyógyszer-tégelyek eredetiségét kétségbe vonni nem lehet. E gyűjteményből tanuljuk, hogy Magyarország a híres holiczi gyár alapítása előtt már régen birt ennél nagyobb fayence gyártással. Továbbá meggyőződünk a felől, hogy a magyar ipar az olasz és hollandi mintákat már a 16. század végén s a 17. század folyamán éppen oly ügyesen és izlésteljesen tudta utánozni, mint bármely más nép, például a németek.

Ez ipar tárgyai remekművek s vetélkednek bármely külföldivel.

Nagy kár, hogy ez a gyűjtemény az országos kiállítás bezártával ismét szétporladozni kénytelen. Minden egyes darab visszatér tulajdonosához s az ég tudja, találkoznak-e még egyszer!

A ki e tárgy iránt érdeklél viseltetik, az siessen a kiállítás e részét is behatóan megtekinteni. De figyelmeztetjük a kutató és a netán kíváncsisággal telt urakat arra, hogy van e gyűjteménynek még egy terjedelmes anuctusa, a melyet a hangverseny pavillonban kell fölkeresni. A beérkezett tárgyak nagy mennyisége a műcsarnok folyosóján nem talált elég helyet, ezért a hangverseny pavillont szemlélték ki a fennmaradt tárgyak kiállítására.

A szegény hangverseny pavillon! Ez a mi kiállításunk fájdalomszülötte! Tervezték s építették ama reményben, hogy a kiállítás valamennyi pavillonja közt ő legyen a hangot adó! Azt beszéltek akkoron a beavatottak, hogy háromszáz bögő és más vonóhangszer fog benne egyszerre megszólalni!

És ime, mi a hangverseny-pavillon sorsa? Ott áll némán, hangtalan s a ki mellette elhalad — kereszttel vet! E pavillon a zenészet pech symboluma! Nem találkozunk ott hangszerekkel, ha csak a falakra festettekkel nem!

De mégis, mégis — csalódunk, van ott egy hangszer a colossális tetőzet alatt. Ott van az első emeleten a melyen a régi művészet tárgyai vannak kiállítva.

Egy remek Amati-hegedű, melyet a világhírű mester XIV. Lajos francia király parancsára készített. A mint a fölirat tanúsítja, ezen hegedű 1787-ig Franciaország Garde-menblejében feküdt. A nagy forradalom hozta forgalomba s így jutott Praun kapitány kezébe s később Cambrioge herceg birtokába, ki 800 aranyért vette meg! Jó hegedűnek kell lennie, de azért a hangverseny pavillon hang nélkül áll!

A visszapillantó műkiállítás e részében is különben sok kiváló s figyelemre méltó található. Itt vannak fölhalmozva a bronzidőből származó leletek; gyönyörű római bronzok; lakatosművek és kovácsvasak a 15. századtól kezdve; itt áll Tökölly leányának remek farekesze, melyben nászruháját vitte; itt láthatunk gyönyörű magyar hímzéseket, sok pompa-bútort a 16., 17. és 18. századból.

Sajnáljuk, hogy a tér szűke meg nem engedi ez «ódonászai» kiállítás egyes tárgyainak részletes leírását, — ezuttal csak kötelességünknek tettünk és akartunk eleget tenni: az elődők művészetére fordítani a figyelmet!

x. y. z.

SZINHÁZ és KÉPZŐMŰVÉSZET.

A műcsarnokban, rendezett nemzetközi műkiállítás a külföldön is általános érdeklődést keltett. A bécsi „Kunstverein“ a képzőművészeti társulathoz azon kérelemmel fordult, hogy a mostani kiállításban képviselt híres francia művészek-től remek festményeiknek Bécsbe küldését eszközölje ki. A francziáknak oly kiváló mesterei, mint Benjamin Constant, Róbert Fleury, Chaplin, Lefebvre, Luminais stb. Párison kívül a külföldi kiállításokon csak nagy ritkán vesznek részt Bécsben és Münchenben oly gazdagon, mint nálunk soha sem voltak képviselve s mindenesetre kiváló érdekel bir, hogy fővárosunkban a hazai közönség a modern művészetnek ezen elsőrendő képviselőivel megismerkedhetik.

— Lotz Károly jeles művésziünk a napokban ismét egy nagyszabású freskóképet fejezt be, mely méltán sorakozik a mester előbbi alkotásaihoz. A terézvárosi kaszinó épület mennyezetére készül e színgazdag és eredeti felfogású festmény, mely a társulás diadalát jelképezi. A nagyterjedelmű festményen allegorikus mythologiai alakok vonulnak el egy diadalív alatt, melynek oldalain magyar nemzeti és fővárosi színű lobogók lengenek.

— A cigány báró. A bécsi wieden színházban folyó hóban nem kevesebb mint öt újonnan szerződött tag fog fellépni, nevezetesen: Mora, Löwe, Zimmermann, Feisser és Mütter asszonyok. E szerződötések eredménye lesz befolyással, Strauss „Cigány báró“ című operette-jének szereosztására, illetőleg arra, hogy e hölgyek közül az operette első előadása alkalmával, ki melyik szerepet fogja játszani. Az operette minden szerepét ketten tanulják be, hogy az előadások szakadatlan sora biztosítottassék.

SPORT.

— A f. hó 3-án megnyíló s e hó 8-ig tartó nemzetközi galamb-lövészetek valóban oly sikerültek lesznek, mint az előre várható volt. Hazai hírnevesebb lövészeink kívül a díjak kiküzdésére számos külföldi is fog mérközni. Eddig 20 külföldi lövész jelenlétére számítanak; különösen Anglia, Belgium, Német- és Olaszországból. Ezek közül számosan, többi között Olaszországból Guiseppe Guidiciani egyike a legjelesebb galamblovóknek és Guiseppe Riva; Angliából Mr. Day; Németországból báró Diegardt D. és gr. Bernstorff Hugó már fővárosunkba is érkeztek, míg a többiek megérkezését mára várják. — Hirlik, hogy a híres pisztoly-lövő Ira Paine is fővárosunkba jött, különösen e versenyek miatt, de még nem bizonyos részt fog-e vehetni a lövészeteken. A lövészetek előnapján, ma már élénk volt az új lövészenyteri ióter, hol számosan, köztük a már itt levő idegenek, egy kis lögyakorlatot rögtönöztek. A lövészetek 2 frt beléptidj mellett nem tagok által is megtekinthetők.

Felelős szerkesztő: SZALAY KÁROLY.

KÖZGAZDASÁG.

Hitelüzlet és a zsidók.

A hitel — korunk kereskedelmének ütere — ama bizalmon alapszik, melylyel azon egyén irányában viseltetünk, kinek hitelt nyújtunk s mivel minden bizalom, mely a legtöbb kereskedő létfeltétele, egyszermind megtiszteltetés arra nézve, a ki abban részesül, minden tisztességes kereskedő szent kötelességének tartja ezen bizalmat megérdemelni s azzal vissza nem élni.

Ha már meg akarjuk tudni, hogy a legtöbb zsidó kereskedő mi módon használja fel ezt a megtiszteltetést, csupán a lapok ama rovatait kell megtekintnünk, melyek a csődbe jutott kereskedők csődhirdetményeit naponként nagy számban közlik; 90 %-a a bukott kereskedőknek zsidó. Honnét van ez? Oly kevés képességük lenne a zsidóknak a kereskedelemhez, oly könnyelműek és hanyagok lennének ők az üzleti életben?

Korántsem. Ama bukott zsidó kereskedők legnagyobb része egyszerűen — csaló.

A zsidóságnak egyik elve az, hogy a mit az ember egyszer bármilyen úton módon megszerzett, azt többé ne bocsássa ki kezéből s ezt az elvet nemcsak a szerzett vagyona, hanem a hitel útján kezeikhez jutott értékre is alkalmazkodik. — Ha a zsidó annyit kölcsönzött már fel, hogy érdemesnek tartja azt megtartani, beszünteti fizetéseit, de mielőtt ezt tenné, biztonságba helyezi minden lefoglalható értékét úgy, hogy a hitelezők nem találjanak semmit. És ha a hitelezők a törvényszéknél keresnek elégtételt a vakmerő csalásért, mit tehetnek a legtöbb esetben a törvényszékek? — Semmit.

Büntető törvénykönyveink kétségkívül tartalmaznak a hamis bukás megtorlására irányuló intézkedéseket, de ez intézkedések, melyek megalkotásával inkább a kereskedők becsületességére voltak tekintettel, korunkban már nem elegendők és a törvény hiányai a zsidók által a keresztény kereskedők nagy kárára gyakran kiaknáztatnak.

Meggazdagodás! Minél gyorsabb meggazdagodás, ez a zsidó kereskedők alapelve s ez okból minden zsidó kereskedő, míg gazdaggá nem lesz, veszélyes üzlettárs marad a keresztény kereskedőre nézve.

Azt hiszem, hogy az elfogultatlank nem fognak csodálkozni azon, ha állítjuk, hogy a zsidókra nézve kivételes rendszabályok életbeléptetése válik e tekintetben szükségessé, valamint belátandják azt is, hogy a keresztény kereskedők keserű panasza azt nem oda irányulnak, hogy számunkra előjogok biztosítsanak, hanem céljuk csupán az, hogy a védelmet, melyet a mai törvények nem nyújtanak, elvégre megnyerhessék a legszemérmertlenebb csalások ellenében.

F. B.

«53 éves tapasztalataim a hazai sertés-tenyésztés és hizlalás terén.» E címen Fodor Antal somogy megyei földbirtokos a magyar gazdasági irodalomban hézagot pótló eredeti munkát írt, melyre annál inkább felhívjuk gazdasági körünk figyelmét, mert a szerző ötvenhárom éves közvetlenül saját tapasztalaton alapuló észleleteit világos előadásban tárgyzván, gazdaságunk ezen oly kiválóan fontos ágának művelése tekintetében igen czélzerű, sok tekintetben reformszerű újításokat ajánl, melyek a sertés-tenyésztésnek ugyjvedelmességét, mint egyáltalában sikerességét emelni hivatják. Kivánatos, hogy különösen gazdasági egyesületeink behatóan foglalkozzanak a körben felvetett eszmékkel, hogy azok helyességéről meggyőződve, hazai közönségünk körében minél szélesebb kiterjedést nyerjenek. A szerző a Kőbányán megnyitott kiállításon több tenyész és hizósértést állít ki, melyek megtekintésére a közönséget felhívja. A könyv, a szerző kiadásában jelent meg és a kiállítás tartama alatt Kőbányán is kapható. Ára 2 frt.

A gyümölcstermelés jövedelmessége természetesen egyik esztendőben nagyobb, a másikban kisebb és nagyrészt attól függ, hogy mily ügyességet tud a termelő kifejteni termékei értékesítésénél. M. Hardy szerint a szabad gyümölcsösben kultivált gyümölcs fákhoz az ültetvény huzadik évében, a következő átlagos hozama van: egy cseresznye fá körülbelül 70 kg. cseresznyét terem, 1 kg. árul 10 krt számítva, lesz jövedelem 7 frt. Egy szilvafá rendszeren 80 kg. szilvát terem, melynek értéke 6 frt. Egy körtefa évi termésének értéke 6—7 frt. Egy almafa 8 frt. — Egy ismeretes luxenburg gyümölcstermesztő pedig a következő adatokat közli: egy gyümölcsfa 15—25 éves koráig átlag 2 frt évi jövedelmet hoz, 25—40 éves koráig pedig, a mely korban az erdei fák legnagyobb részét ki szokták vágni 6—8 frtot és lehetséges, hogy jövedelmességük 70 éves korukig nem csökken. Végre aztán a kivágott gyümölcsfa fája is sokkal drágább és értékesebb mint az erdei fá.

Budapesti tőzsde.

Érték-tőzsde.

Szeptember 3-án. A lefolyt hét üzletében semmi lendület, semmi élet sem volt, az egyes értékpapírok csak krajezárókra menő változásokon mentek keresztül. Egyedül a vasútak értékei vesztettek valamivel többet, mert az export még mindig nem akar folyamatba jönni.

A nevezetesebb értékpapírok ármozgalmát a következő táblázat mutatja:

	aug. 27.	szept. 3.
Magyar aranyjár. 4 ^o / _o -os	98.90	99.05
« papírjárdék	92.65	92.60
« díjsorsjegyek	119.20	119.10
Tiszai sorsjegyek	122.30	122.70
Magyar hitelbank	286.—	288.40
Első magy. ált. biztosító társaság	3150.—	3150.—
Magy. földh. int. zál. lev. 4 ¹ / ₂ ^o / _o	95.75	95.50
Oszták-magyar bank zál. lev. 4 ¹ / ₂ ^o / _o	100.95	102.70
Cs. kir. kör. arany	5.87	5.87
20 frankos arany	9.92	9.88
Német márká	61.20	61.10

Gabona-tőzsde.

A száraz meleg idő után esős napok jöttek, melyek azonban a gabona betakarítását és a cséplést nem akadályozták. A tengeri, burgonya és szőlő igen szépen fejlődtek s jó termést ígérnek. — A gabonaüzlet vontatott maradt, határozott irány még nincs. A hangulat csekély forgalom mellett lanyha volt s az árak ismét estek.

Lapunk zártakor a következő árakat jegyezték a tőzsdén:

Buza bányási	76—81 kg.	7.25—7.80
« tiszavidéki	76—81	7.25—7.75
« pestvidéki	76—81	7.15—7.65
« fejmegyei	76—81	7.25—7.75
« bácskai	76—81	7.20—7.70
« északmagyarországi	76—81	7.—7.40
rozsa	70—72	6.—6.25
árpa takarmány	60—62	5.40—5.85
« égetni való	62—64	6.20—7.20
« sörfőzdei	64—66	7.50—9.—
zab	—	—
tengeri új bányási	75	5.70—5.80
« másnemű	73	5.55—5.70
köles	—	—
káposzta-repcze	—	—
repcze. új	—	10 ⁷ / ₈ —11—

Marhavásár.

Pozsonyi szarvasmarha-vásár, aug. 31. A mai szarvasmarha-vásárra összesen 1529 drb. marhát hajtottak föl és pedig 1391 magyar ökröt, 138 német ökröt. A vásár valamivel élénkebb volt. Jegyeztették a következő árak: Magyar hizott ökr 56—61.50 frt, elsőrendű 62—63 frt, német 60—64 frt, tehének 50—56 frt. bikák 51—57 frt, szerb legelői ökrök 50—54 forint, pusztai tehének 46—61 frt métermázsánként.

Bécsi szarvasmarha-vásár, augusztus 31-én. Felhajtott összesen 2146 drb. és pedig: 536 magyar, 752 lengyel és 858 német faj szarvasmarha. Elsőrendű árú mult heti árait tartotta meg, a többi 50 kr., 1 frittal esett. Fizettek: magyar ökrökért 56—63 frtot, lengyel ökrökért 56—61.50 frtot, németért 56—63 frtot és legelői ökrökért 51—54 frtot 100 kilogrammonként.

Sertés-üzlet.

Budapesti sertésvásár. Kőbánya, szept. 2-án. Az üzlet szilárd. — Magyar urasági 5reg nehéz 45—46, fiatal nehéz 48—49, közép 48.50—49.50, könnyű 49 frt; magyar (szedett) nehéz 45—46, közép 47—48.—, könnyű 47—48 frt; romániai átmeneti nehéz 37—38, közép 38—38.50, forint. Szerbiai átmeneti nehéz 47, közép 47—48, könnyű 47—48 frt; hizó a vasútról mázsálva 28—30, hizó fél éves élő sulyban — 4°/_o; makkos élősulyban 46°/_o levonással — frt.

Az árak hizalt sertéseknél páronként 45 kilós 1 százalékos levonással mázsánként értendők. Romániai sertéseknél, melyek mint átmenetiek adattak el a vevőnek páronként 4 frt aranyban vám fejében megtérítetik.

KÜLÖNFÉLÉK.

A különcz királyról. Lajos bajor királyról szól az ének. Most midőn nyilvánvaló, hogy féktelen pazarlásait erszénye nem bírja tovább s így valószínű, hogy a modern világ legközelebb tanuja lesz egy királyi csődnek, (milyen jó volna ott tömeggondnoknak lenni, gondolja bizonyosan Itziből Árpáddá lett ödjvéd or!) majd mindennap hoznak a lapok tudósításokat, milliókat felemészto különczségeiről. A király egyik nem épen legolcsóbb szenvedélye az, hogy külön előadásokat tartat színházaiban. A mint valamely darab ily külön előadásra kijelöltetett, nem szabad azt a többi emberiség előtt többé játszani, valamint hogy ezen külön előadások fényes kiállítása, drága díszleteit a királyon kívül más halandó soha sem láthatja meg. Sőt mi több, a király udvari poetát is tart (mekkora sóhajtás ismét a Hadkefek között) Steigel Károly Ágoston személyében, kinek művei soha se kerülnek a közönség elé. A király feladja a themát s felvonásonként revisio alá veszi a dara-

bot, a mint teljesen kész, hozzálátnak színrehozatalához, a színészeknek különösen nagyon jól kell szerepeiket betanulni, mert a király kifogástalan előadást kíván s gyűlöli a sugót. Az előadás kezdete nagyon változik, némelykor nappal, máskor este, sőt többször éjjel játszanak. A király nem igen pontos a megjelenésben, ezért nem egyszer a színészeknek készen felöltözve órákat kell várni, végre megjelenik a király egy páholyban s az előadás rögtön kezdődik. Felvonás végével megjelenik az udvari szolga a színpadon s a szereplőknek átadja az ajándékokat, minden hölgy előadó gyönyörű csokrot kap, a kiválasztottakra pedig valóságos arany eső hull. Évek előtt Hernani opera volt előadásra kitűzve; kezdet délután 4 óra; midőn a színházba lépett a király, észreveszi, hogy egy ablakon besüt a nap, rögtön kárpitoshoz futtat, hogy a nyílást elfüggönyözze, a munka minden sietség dacára három óráig tartott, s a művészeknek ugyanennyi ideig felöltözve jelmezeikben kellett várakozniok.

Oriási szédelgés. Ohio államban egy banda üzi mesterségét, melynek rendkívüli szemtelensége páratlan. A consortium Cincinnatiában székel s hamis diplomák kiállításával foglalkozik, melyekről azt hitték eddig, hogy csupán New York s Philadelphiiában készülnek. Ez a Compania tudori diplomákat ajánl oly egyetemek részéről, melyek soha sem léteztek. Hány embert főztek le már, azt ugyan soha senki sem fogja megtudni, de mint mondjuk, példáulan a szemtelenség, melylyel a szédelgők eljárnak. Míg eddig létező egyetemek diplomáit hamisították meg, ezek oly intézetek nevében állítanak ki ilyeneket, melyek soha sem léteztek. Az egyetemről, annak tudós tanáraitól, világhírű tanszereiről soha se hallott senki; ez nagy mértékben üzött csirkefogás, semmi egyéb. Tanulmányos volna megtudni, vajjon a consortium hány tagja zsidó? meg hogy hány Dakterleben köszöni czimét, melylyel a világot bolondítja, a „Southern Ohio University“-nek!

A foglaló. Fialat korában nagy darab földön híres volt a köttsei Mándli Zsidó stiklijeiről. Elmegy egyszer Szőládra s ott megveszi egy polgár ember két ökröt, az alkut megkötik s vezetik ki az ökröket az istállóból. Mándli tapogattja zeseit, persze hogy nem talál semmit; a gazda csak néz, s várja a pénzt, mire Mándli imigyen szólal meg: «Thodja István bácsi, otthon felejtettem a bodjellárisomat de itt hagyom az egyik ökröt meghának foglalóba, holnap vezesse el, majd kihűzethem». István egyet gondol s reá áll. Másnap vezeti az ökröt, a mint az alig negyed órára fekvő Köttsebe s itt a mézsárszék elé ér, látja, hogy a vágóhíd körül forgolódik a mándli s úgy tetszik neki. mintha épen az ő ökrét vágták volna le, oda lép s pénzét kérve mutatja, hogy megvette a foglalóba hagyott ökröt is; Mándli azonban egyet fordul s csakúgy félvállról oda szól: «Thodja István, megbántham az alkhot, thartsa khend meg a foglalót». István gazda azonban azért mégis pénzéhez jutott, mert mint mondják, lakott a faluban egy kurucz szolgabíró, a ki nagyhamar elhedgültette Mándli orásagon a foglaló kétszeresét, mire azután kibujt az otthon felejtett bugyellárisból az ökrök ára.

«Modern». Vevő (egy bazárban): «Kaphatok-e jó hajkenősesöt?» Eladó (neolog zsidó): «És még mily kitűnővel szolgálhatok uram! valóságos universális hajkenőses, nemcsak a hajat növeszti, de a tyukszemét is elirtja s a fagyást is meggyógyítja. Mint belső szer alkalmazva a nehéz lélekzet ellen használ s elősegíti az emésztést. Felsőleges tisztítószert, mely az aranyat s ezüstöt fényessé, ragyogóvá teszi. Pomádém biztos irtó szer poloskák, svábbogarak s molyok ellen». Vevő: «Bámulatos!» Eladó: «Ez még mind nem elég uram, e kenőses a legjobb leveskivonat s e mellett bámulatos olcsó». Vevő (távoztában ijedten): «Köszönöm szépen, ne vesztegesse el az ür ezt a drága portékát, egye meg maga!»

Érti mesterségét. Sára: (bankár neje) Nő magha az új inas, a ki beakharja szeghődni a mi házunkba? Inas: Igen én vagyok. Sára: Thodja-e maga széphen odvarolni az aszthalnál frakkban. Inas: Igen asszonyom. Sára: (nyomatékkal) De hát thodja-e magha felszárlni a host? Inas: Oh abban különösen ügyes vagyok, az egyetemi bonzeteremben szolgáltam két évig. Sára: Waih geschrien!

Olvasóink figyelmébe!

Azon helyzetben vagyunk, hogy a «Népjog»-ot már legközelebb teljes iven adhatjuk ki a nélkül, hogy az előfizetési árakban emelkedést léptetnénk életbe. Midőn t. olvasóinkat és lapunk számos barátait erről értesítenők, egyuttal megkeressük, hogy a vidéken előforduló eseményekről bennünket menél többször értesíteni sziveskedjenek, hogy lapunk minden tekintetben megfelelőhessen hivatásának. Továbbá még fölkerjük arra, hogy a «Népjog»-ot menél szélesebb körben ismertetni sziveskedjenek, tekintetbe véve, hogy mi bárkinek kívánságára mutatvány-számokat szivesen küldünk.

T Á R C Z A.

FATIMÉ.

— Irta: A b a B. —

A Nilus vizén számos gőzös állott. A közel fekvő laktanyából néhány katona jött le a partra, a hol a mosást végezték és reggeli imájukat mondták; arab hajósok feküdtek a csónakokban, s a Nilus lassan hömpölygő sötétsárga vize fölött gyenge köd terült el, a melyen át azonban mégis meg lehetett látni Gesiréh palotáit s a datolyapálmák büszke koronáit.

Wanda a konzul karján jelent meg. Ő a nagyobb hajót választá a legsötétebb színű hajósokkal; utánuk jöttek egyenként a társaság többi tagjai. Mint legutolsó pedig Fejzi bej.

Laferre a nagyobb hajóban még üres helyet foglalta el, Fejzi bej pedig a Claribel hajójára jutott, a hová szolgáltaival szállott.

Aztán indultak. Mindkét hajó a tulsó partnak tartott, mert a folyó vize túl jobban ömlik. Oda érve, Fejzi megparancsolá a kormányosnak, hogy az első hajót előzze meg; Claribel azonban nem engedte meg.

„Ön arabul is beszél?” kérdé erre Fejzi csodálkozva; „európai nőknél ez nagy ritkaság; hol tanulta a nyelvet?”

„Sok időt tölték Algirban”, felelt Claribel, „a hol férjem állomásozott, talán tudja már, hogy ő mérnök és jelenleg Lessepsnél működik. Férjem igen jól beszélt arabul, már évekket ezelőtt fordult meg Egyiptomban, a hol gyárak berendezésével volt megbízva, innen van, hogy oly jól értjük az arab nyelvet.”

Az első hajó nagyon rendetlenül haladt, mert Wanda szeszélyei szerint kellett azt vezetni.

Fejzi bej azon kérelemmel fordult tehát oda, hogy siessenek.

Wanda visszaszólt, hogy ne háborgassák őt, Fejzi inkább szomszédnőjét mulattassa.

„Hagyjuk őket”, mondá Claribel.

„De későn érünk Galiupba, a hol atyám várakozik, már 10 óra mult s alig egy harmad részét tettük meg az utnak.”

Még egyszer inté az első hajót, de Wanda csak nevetéssel felelt, ő éppen egy vadkacsára lőtt, a mely azonban a lövés hallatára tova röpi.

„Beszéljen nekem valamit családjáról”, szólt Claribel Fejzinek.

S ő kezdte szólni nővéréről, kinek emléke azonban szívéből eltűnt, beszélt a tüzvész mely határsáról atyja és anyja lelki állapotára, szólt bátyja felől, ki az ő-törökök irányát követi, s ki minden újításnak ellensége, ki minden újítót gyűlöli, s éppen a tüzvész egész történetét akarta elmondani, midőn az első hajó megállott, mert az ifjúság ki akart egy szigetre szállani és vadászni.

Mme Wanda reggelit kívánt s az ő kérelme — parancs volt.

A sárga homokon, egy gyorsan felállított sátor alatt foglaltak helyet.

Hiába volt rövid idő mulva Fejzi bej intése, hogy indulniok kell.

Kávét is kellett, a kávéhoz szivarka s a szivarkához a kimaradhatatlan kefé. Elterültek hát a puha homokban és nyugodtak.

A novemberi nap ólomnehezen feküdt a széles vizen. Félíg sötétkék színben, félíg aranyosan környezé az ég a tájat; a legkisebb domb sem volt látható. Mint árnyképek tapadtak ott a távolban a láthatáron az apró házak, melyeket tévők se-rege vett körül, néha-néha a följesztett vízi vad röpkedett tova és magasra szállott a halkesely a légből, mintha oda volna szegezve az égboltozatra.

Wanda el volt ragadtatva, s Fejzinek ezerszeresen megköszönte a mai nap gyönyöreit. Egyiptomot égis magasztalta.

A szolgálk összeszedték a sátrat. Wandának el kellett helyét, azt az „aranyos helyecskémet” hagynia; Fejzi karján ment a hajóig; s kérdé, vajjon ki lehet az a Claribel, ki a sfinxhez hasonlít? Nem szállott-e már Fejzi szívéből a szerelem oda, ama másik szép nő körébe?

Fejzi nem felelt, hanem sietésre buzdította a résztvevőket. Már 3 óra volt.

Két óra mulva Galiupba értek. Hassan bej ott állott a kapuban s bevezette a társaságot az ebédterembe, a hol Tuzun fogadta.

V.

Hat óraker délután érkezik Galiupba az Alexandriából jövő vonat, a melylyel a kirándult társaságnak vissza kellett utaznia Kairóba, ha egyáltalán még ugyanaz nap hazafelé törekedtek. Fejzi ez iránt nyilatkozott és Wanda is sietteté a látogatás befejezését, különösen azért, mert a kedd délután „Aidá”-hoz kapott jegyet s az előadást nem akarta elmulasztani.

Párnázott tabureteken ültek a vendégek alacsony asztalok körül. Claribel Hassan mellett ült, ki nem bírt eléggé csodálkozni azon, hogy milyen szépen beszél az idegen nő az arabs nyelvet s figyelmesen hallgatá, midőn Claribel Algir és Tunisz

ról szólott. Wanda egyre türelmetlenebbé lett. Az inululás ideje közelgett.

Claribel és Wanda, Chalil aga által vezetve, a széles udvaron át bementek a hárembe, a háziúr nejét is felkeresendő.

Hassan pedig oda állott háza kapujához, mely gondolatokba merülve s követte szemével a két idegen nőt.

Sitti Gulsun, Fejzi anyja által vezetve, végre ismét kiléptek a háremből.

Claribel arcára vonta a fátyolt. Sitti Gulsun a ház kapujáig kísérté a két nőt, hol Hassan megköszönte szíves látogatásukat. Tuzunnak pedig meghagyá, hogy vezesse a társaságot a vasúti állomásra.

Távoztak. S ekkor sugta Sitti Gulsun férje fölébe:

«Allah őrizzen meg, ez Fatimé, és nem más!» Hassan intett fejével s azt mondá bensőleg megindulva:

«Nekem meghalt Fatimé, új életre számomra nem jöhet. El kada!»

Tuzun pedig vezette a társaságot s a midőn elbucszott, Claribel felé egy forrón sugárzó tekintetet vetett, mi miatt ez megrettent s gyorsan a vagon legutolsó ülését foglalta el s hallgatagon, nem osztozott a többiek vidám csevegésében.

VI.

Claribel csakugyan Fatimé volt.

Midőn Laferre először járt Egyiptomban, Galiup helység határán egy czukorgyárat épített. Akkor látta meg a szép 12 éves, magasra nőtt leányt. Laferre is fiatal volt, alig 25 éves; neki megtetszett a keleti szépséget magán viselőleány.

Nemsokára egyetértett a fiatal pár. Estéinkint találkoztak a kert kerítése mellett, s midőn egy alkalommal Mergana, a Fatimét őrző rabszolganő ezt észre vette, Laferre őt egynéhány arannyal elhallgattatá, mire a fiatal pár, a rut, öreg rabszolganő védelme alatt üzte a keleti törvények által szigorúan tiltott játékot.

Ez időben történt, a miről elbeszélésünk első szakaszában volt szó.

Laferre a leányt a nélkül, hogy valaki a nagy zavar közepette észrevette volna, a lángok közül hozta ki karjain s részint öntudatlanul, részint készakarva vitte az elájultat saját lakására s ismét részint a mozlím fanatizmus előli félelem folytán, részint tiszta öntudatában vitte a leányt Szuezbába, a honnan adott alkalommal Franciaországba utazott Fatimével. Itt egy nevelő-intézetbe adta, s midőn két év mulva onnan ismét kivette, a leánykából feltűnő szépség vált. Elvitte magával Algirba, a hol állami alkalmazásban volt, s a hol gazdagságának vetette meg alapját. Algirból ismét visszavért Egyiptomba, hogy gazdagságát élvezze, különben is ez ország akkor oly vonzerővel bírt, hogy a ki egykor megismerte, újra ismét visszavágyódott.

„Örülj”, szóla Laferre Claribelhez, szülőföldre térsz vissza.”

„De rám fognak ismerni”, felelé Claribel.

„Lehetetlen, te nagyon megváltoztál. Gyöngye gyermek valál, midőn velem jöttél Franciaországba, ma szép és kifejtett nő vagy, senki rád nem ismer!”

Ha Claribel aggodalmi még nagyobbak lettek volna is, a honvágy ott uralgott szívében, ama remény, hogy övét ismét láthatja, azok által föl nem ismerve, elég volt arra, hogy bármily ellenzést legyőzhett volna. Kairóba érkezése után csak ő róla beszéltek ama bizonyos körökben; s mint a természet szeszélyének játékát bámulták őt — egyiptomi szép arczával az olasz nőt! Az etimológus azonban kikutatták harmadnapra, hogy Claribel nem olasz, hanem cigány név s így a természet talányos játéka föloldását nyerte; ezental Claribelről csak mint a la belle bohémienről szóltak.

Laferre egy szép arabs házat épített magának a kényelem minden kívánalmainak megfelelőleg s benne uralkodott egyiptusi fényűzéstől környezetben az ő szép neje, Claribel a „la belle bohémienne.”

VII.

Miközben Fejzi bej hatalmas urával, Izmael pasával Európában tett körutat, hogy a fejedelmeket meghívja a szuezi csatorna megnyitásának nagy ünnepélyére, hogy jelenlétükkel ezt emeljék, de egyszersmind elismerjék Egyiptom örökös uralkodójának hatalmát, nagyságát; — miközben Laferre a csatorna végmunkálatai körül buzgalommal s fáradhatatlanul működött s ennél fogva csaknem mindig távol volt Kairótól, azalatt a fővárosi élet ütere mind hevesebben s foróbban lüktetett, bizonyos láz szállotta meg a lakosságot. Az Izmael által létesített pénzkölcsönök mindenki által nagyra becsültettek: Egyiptom gazdag volt és lakosai is gazdagok valának.

La belle bohémienne gyönyörű angol fogatában járt ki a Subrába, a hol száz szebbnél szebb fogat parádézott. Lovai előtt futárok haladtak, kik a korzó elején visszamaradtak. A Szép nő fonséges tempóban hajtotta telivér lovait, a nilusi akácfaik sorain végig, azoknak sötétzöld lombzata alatt.

Utána egy ponnyfogat jött — Wanda kezében a gyeplő; megcsattantotta az ostort s Claribel mellett hajtott el, ennek gyöngéd fejintéssel köszöntve; Claribel nem vette észre, mert oldalán, büszke arabs ménen ülve, világos kávébarna öltözékben Tuzun bej haladt, Claribellel élénken társalogva. Tuzun bej ujoncz volt a Subrában, de néhány hét óta nem hiányzott a korzón, még lakást is fogadott magának Kairóban. Naponkinti vendége volt Claribelnek s a Subrában oldala mellől nem távozott.

Azon nap óta, a melyen Claribel atyja házában látta, Tuzun tökéletesen megváltozott. Égő szerelem fogamzott meg addig hidegen maradt szívében Claribel iránt, szenvedélyes természete lángokban tört ki, úgy tetszett, mintha Tuzun eszmélet nélkül cselekednék.

Claribel szülői házában tett látogatása után néhány nappal Tuzun megjelent nála, övéinek köszönetét hozva Galiupba jövéséért, pedig sem az öreg Hassan, sem Sitti Gulsun ezzel őt meg nem bízták, ők nem is sejtették, hogy Tuzun Claribelhez megy Kairóba.

Tuzun előkelő szerepet játszott a finomabb körökben. Nem tartott soká s ezek azon viszonyról beszéltek, melyet Tuzun bej Claribellel kötött.

Laferret ez iránt figyelmeztették, de ő csak mosolygott e csevegések hallatára; az öreg Hassan, a dolog felől tudósítva, kérdőre vonta fiát; de Tuzun minden beavatkozást megtiltott magának s midőn Hassan a la belle bohémienet szédelgőnek mondta, Tuzun lelke felháborodott s végképen kerülte a szülői házat.

Claribel kezdetben szívesen látta, hogy bátyja Tuzun, hogy mind a két fivére, hozzá közelebbi viszonyba léptek, örült, föl nem ismerten családjához közeleghetni, de csakhamar észrevette, hogy Tuzun mi hozta ő hozzá.

Mindent elkövetett, hogy Tuzun bej őt soha egyedül ne lelje s így jöhetett csak, hogy ez szerelméről szót nem emelhetett vele szemben.

Csak midőn Fejzi bej emelkedett hangulatban tért vissza s a multságok vezetését ismét kezeibe vevé, nyílt Tuzun számára alkalom, a korlátokat megkerülhetni.

Tura kőbányáiba tettek egy nap a társaság legelőkelőbbjei kirándulást. Wanda és Claribel, Fejzi és Tuzun s kívülök angolok és más idegenek képezték a társaságot.

A turai mokatam egyik hatalmas bányaménetében szólott Tuzun Claribelhez érzelmeiről.

Claribel megijedve elutasító mozdulatot tett.

„Enyémnek kell lenned”, szólt Tuzun szenvedélyesen.

„Távozz tőlem”, hebegé Claribel.

„Ugy én előttem mit sem érek?”

„Légy bátyám” — s e szavakkal sietett Claribel a magányos helyről a többiek társasági csoportját keresve, kik épen azon óriási kötelepeket szemlélték, honnan ezer évek előtt a piramisok részére törték a kőveket, melyekből még ott hevert fölhasználatlanul számtalan óriási koczka, mintha csak tegnap törték volna le a törzsszikla oldalából.

Claribel Wandához fordult. Késő este volt már, a hold sugára rezgett alá a széles Nilus-völgyre, midőn a pusztán átnyargalva Kairóba visszatértek.

VIII.

Tuzun napról-napra tolakodóbb lett. Claribel alig védekezhetett már. Fejzi bej ezen nagy örömet lelte, s egyre azon volt, hogy bátyjában a megfogamzott érzelmet emelje, mert ez által az ő viszonya Wandához fedezetet talált. Wanda minden további tartózkodást kerülve, nyíltan adá szavát Fejzi bejnek, hogy elkíséri őt Konstantinápolyba, s Izmael pasa, ismérve a szép orosz nő diplomáciai tehetségeit, üdvözölte Fejzit e nyereségeért. Izmael tudta, hogy mennyire képes e nő az Egyiptom és a padisah közti viszonyt vagy megszilárdítani vagy pedig, ha úgy kell, meg is lazítani.

Fejzi bátyjának azt a tanácsot adta, hogy szokják meg, erőszakot is használva, Claribellel. E felett Tuzun sokáig elmélkedett s végre oda jutott, hogy Claribelnek azt a tervet adta elő, hogy egy dahabján utazzanak a Niluson s így aztán Port-Szaidda a nemzeti ünnepélyekre, a hol Claribel férjét is fogja viszontlátni sok heti távolléte után.

Claribel oda nyilatkozott, hogy Damietteig megteszi az utat hajón, különben meggondolja a dolgot.

Igy ismét hetek multak el. Laferre engedélyt adá nejének az utat a Niluson megtenni, csak hogy a dahabját csak Manzuráhib használja, onnan pedig, Zagazigon át a vasutal utazzék Izmailiába, a hol meg fogja őt várni.

Tuzun bej megtette az előkészületeket s egyet értett azzal, hogy Claribellel csak szolgái kísérik, őt pedig Izmailiában fogja találni.

Az elutazás napja ki volt tűzve.

Az előtte való este házában bawabja Hassan bej látogatását jelentette be.

Claribel megijedt ugyan, de fogadta az öregot.

(Folytatása következik.)